

Instituut voor de Nationale Rekeningen

Prijsanalyse
Jaarverslag 2024
Instituut voor de Nationale Rekeningen

Deel III :
De consumptieprijsevolutie van gas en elektriciteit
in België

Prijzenobservatorium

FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

Vooruitgangsstraat 50
1210 Brussel
Ondernemingsnr.: 0314.595.348

 0800 120 33 (gratis nummer)

 <https://economie.fgov.be>

Verantwoordelijke uitgever:

Séverine Waterbley
Voorzitter van het Directiecomité
Vooruitgangsstraat 50
1210 Brussel

Meer informatie:

FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie
Peter Van Herreweghe
Vooruitgangsstraat 50
1210 Brussel
Tel.: +32 2 277 83 96
E-mail: Peter.Vanherreweghe@economie.fgov.be

Internetversie

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	3
III. Inflatie en consumptieprijsniveau voor gas en elektriciteit in België en de buurlanden	4
Inleiding.....	4
III.1 Evolutie van de groothandelsprijzen.....	5
III.1.1 Groothandelsprijzen voor aardgas	5
III.1.2 Groothandelsprijzen voor elektriciteit.....	6
III.2 Evolutie van de consumptieprijs voor gas en elektriciteit	8
III.2.1 Consumptieprijs voor aardgas.....	8
III.2.2 Consumptieprijs voor elektriciteit	11
III.3 Conclusie.....	12

III. Inflatie en consumptieprijsniveau voor gas en elektriciteit in België en de buurlanden

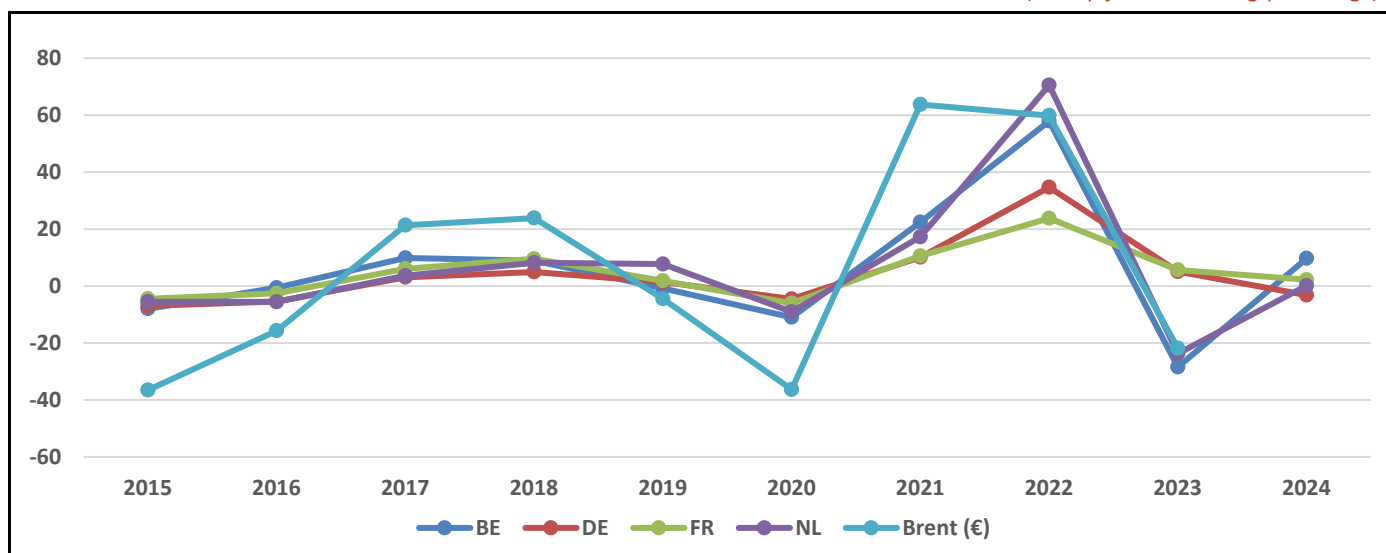
Inleiding

De sterke daling van de energieprijzen in 2023 heeft zich niet doorgezet in 2024. In 2024 bedroeg de inflatie voor energieproducten gemiddeld 9,7 % in België. In het eerste trimester 2024 was de inflatie nog negatief (-6,9 %), maar tegen het einde van het jaar steeg ze naar 13,5 % voor het laatste trimester. Deze stijging is voornamelijk het gevolg van de hoge inflatie voor gas, die veruit de grootste bijdrage leverde aan de totale energie-inflatie. In de volgende hoofdstukken wordt uitgelegd dat de hoge inflatie voor gas voornamelijk te maken heeft met het wegvallen van de steunmaatregelen die tijdens de energiecrisis werden genomen en met de invoering van een flexibel accijnsmechanisme in 2023.

Nederland kende net als België een zeer sterke daling van de energieprijzen in 2023. In 2024 stabiliseerden de energieprijzen met een gemiddelde jaar-op-jaargroei van 0,1 %. Duitsland en Frankrijk vertoonden eerder een stabilisatie van de energieprijzen in 2024, na ook een stijging van de prijzen te hebben gekend tijdens de energiecrisis in 2022. In Duitsland bedroeg de inflatie voor energieproducten -3,2 % en in Frankrijk 2,2 % in 2024.

Grafiek 1. Evolutie van de inflatie voor energieproducten in België en in de voornaamste buurlanden

(Jaar-op-jaar veranderingspercentage)

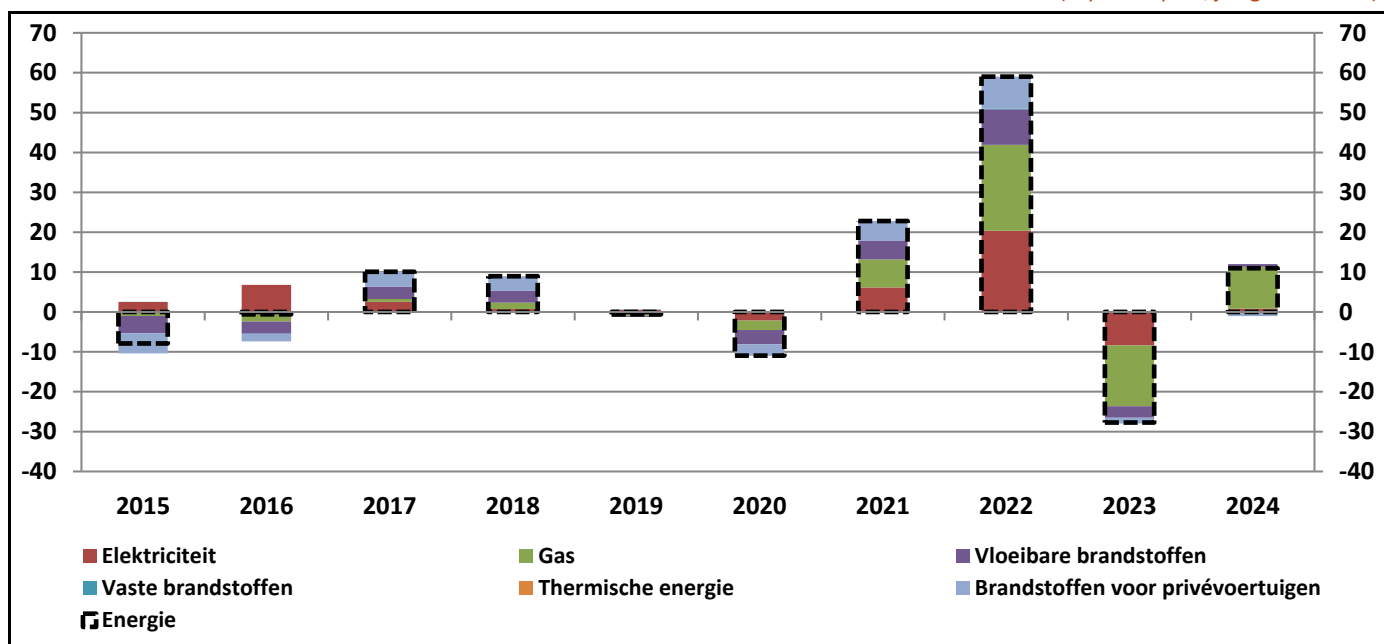

Bronnen: Insee¹, EC, FOD Economie, Statbel.

¹ Het verloop van de aardoliekoers is gebaseerd op de gegevens die gepubliceerd worden door Insee, [« International prices of imported raw materials - Brent crude oil \(London\) - Prices in euros per barrel »](#).

Grafiek 2. Bijdrage van elk energieproduct aan de totale energie-inflatie in België

(In procentpunt, jaargemiddelden)

Bronnen: CE, FOD Economie, Statbel.

De prijzen van vloeibare brandstoffen stegen gemiddeld met 2,9 % in 2024 ten opzichte van 2023. De prijzen van motorbrandstoffen daalden met 3,0 % ten opzichte van 2023. De prijs van een vat olie in euro, bleef in 2024 vrij stabiel ten opzichte van 2023 (0,2 %²). De buurlanden tekenden een negatieve inflatie op vloeibare brandstoffen (-10,8 % in Duitsland, -5,6 % in Frankrijk). België kende een meer volatiel prijsverloop voor vloeibare brandstoffen in 2023, wat de inflatie tijdelijk naar omhoog heeft getrokken in de eerste helft van 2024. Wat betreft motorbrandstoffen was de prijsdaling in Frankrijk (-5,1 %) en Duitsland (-3,2 %) meer uitgesproken en in Nederland (2,8 %) stegen de prijzen van motorbrandstoffen.

De evolutie van de gas- en elektriciteitsprijzen wordt besproken in de volgende paragrafen, zowel voor de groothandelsprijzen als voor de consumptieprijzen.

III.1 Evolutie van de groothandelsprijzen

III.1.1 Groothandelsprijzen voor aardgas

De Belgische consumptieprijzen voor gas zijn gebaseerd op tariefformules waarin parameters van de gasbeurzen van verschillende landen³ zijn opgenomen. De meest gebruikte parameter in België is de TTF.

In 2022 piekten de groothandelsprijzen voor aardgas met een gemiddelde prijs van €132/MWh voor de parameter TTF101 (Boordtabel CREG). In 2023 zetten de groothandelsprijzen van aardgas een sterke daling in, naar een prijsniveau van €37/MWh voor 2de helft 2023. Deze daling werd veroorzaakt door een lagere vraag naar aardgas door gunstige weersomstandigheden in 2023, grote energiebesparingsinspanningen en een vertraging van de Chinese economie wat tot uiting kwam in een lagere vraag naar vloeibaar aardgas (LNG). In 2024 stabiliseren de groothandelsprijzen rond dit niveau, met gemiddeld €33/MWh. Ten opzichte van 2023 daalden de prijzen met 32 %. Het prijsniveau in 2024 is echter nog steeds hoger pre-covid prijsniveau: in 2018-2019 bedroeg de groothandelsprijs gemiddeld €19/MWh. In de tweede helft 2024 nam de groothandelsprijs van gas weer toe. De TTF101-notering (gegevens CREG) steeg met 57 % tussen

² Op basis van maandgegevens van Insee t.e.m. november 2024.

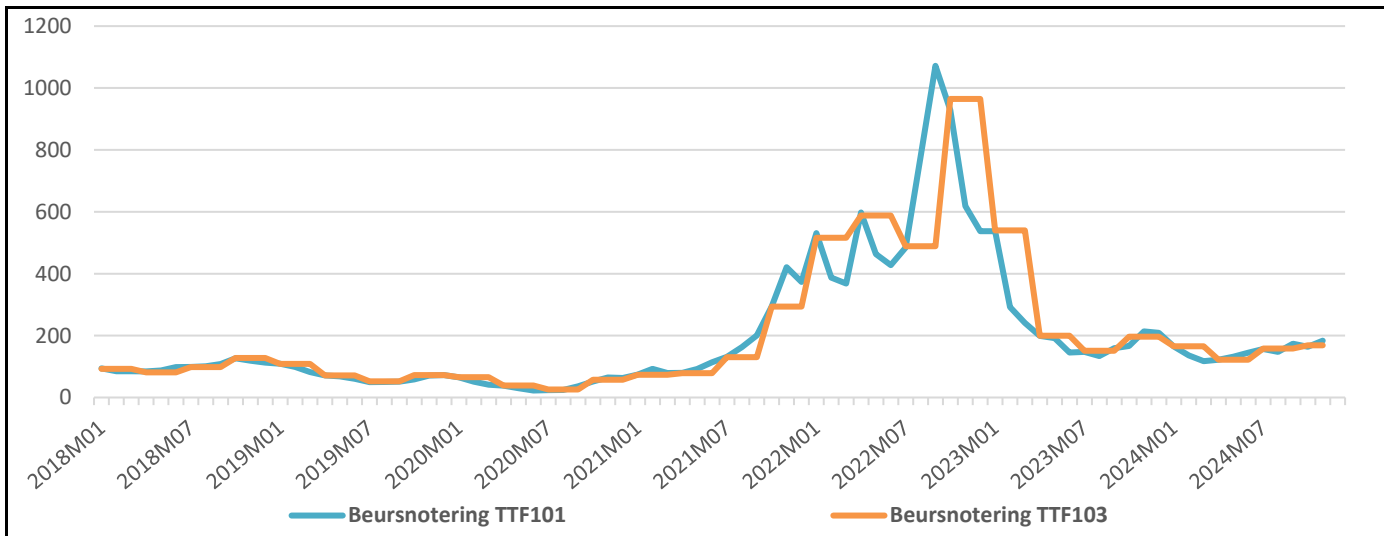
³ De Belgische prijzen staan bekend als ZTP, de Nederlandse als TTF, de Duitse als THE en de Franse als PEG. In België wordt rekening gehouden met de TTF- en de ZTP-prijzen voor de evolutie van de prijzen in de energiecontracten die aan consumenten worden aangeboden.

maart en november 2024. De stijging van de gasprijs zou enerzijds te wijten zijn aan aanvoerproblemen (verminderde Russische gasleveringen en onderhoud bij de Noorse gasvelden) waardoor de gasvoorraden op een laag peil stonden en anderzijds aan een toegenomen vraag naar gas vanuit Aziatische landen.

De verwachting is dat de groothandelsprijzen van aardgas verder zullen stabiliseren de komende jaren. Het Internationaal Energieagentschap⁴ (2024) voorspelt een daling van de gasprijs omdat het aanbod van LNG de komende jaren zou stijgen, onder andere door nieuwe LNG-terminals in de VS en Qatar. Ook de Europese Commissie⁵ (2024) voorspelt een daling van de Europese gasprijzen omwille van een verder afnemende vraag naar gas (transitie naar koolstofvrije economie) en een toename van het aanbod (toename LNG aanbod).

Grafiek 3. Maandelijks evolutie van de referentieprijs voor gas op de groothandelsmarkt in België

(Index 2018=100)

Bron: CREG.

Opmerking: De TTF-parameter werd gekozen om de evolutie van de gasprijs op de groothandelsmarkt te illustreren. In België worden veel gascontracten met variabele prijzen via deze parameter geïndexeerd. Dit komt overeen met het rekenkundig gemiddelde van de slotnoteringen van aardgas op de betrokken markt in de maand die voorafgaat aan de maand (TTF101)/kwartaal (TTF103) van de levering.

III.1.2 Groothandelsprijzen voor elektriciteit

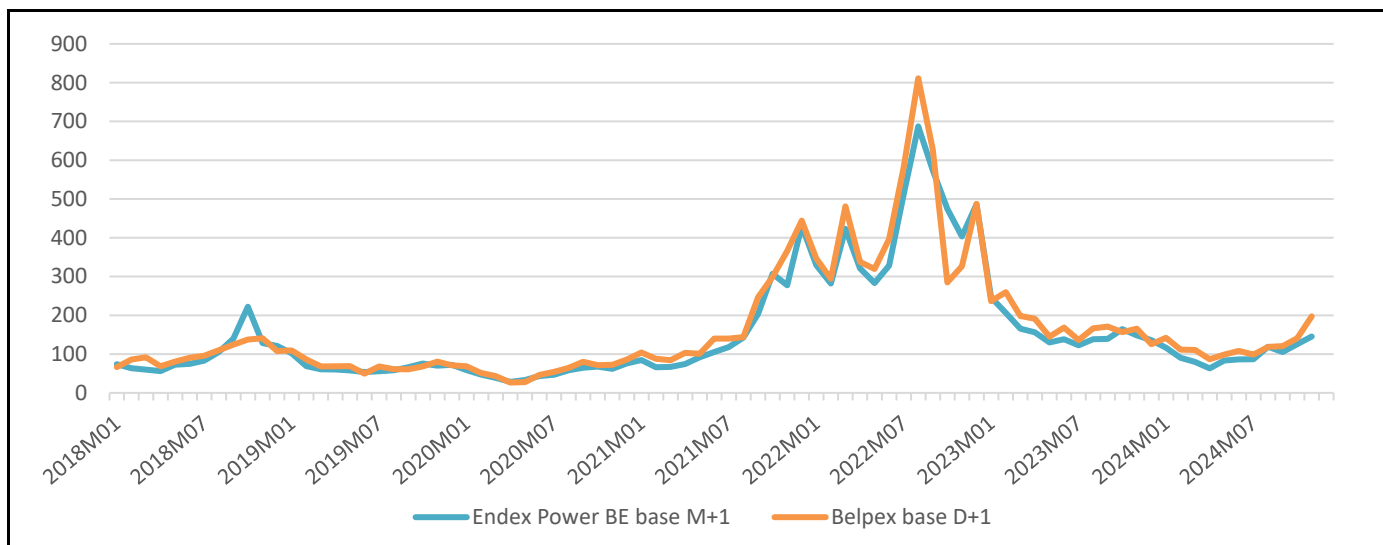
Net als bij gas zijn de consumptieprijzen voor elektriciteit gebaseerd op tariefformules waarin parameters van elektriciteitsbeurzen zijn opgenomen, i.e. de groothandelsprijzen.

⁴ International Energy Agency (2024). *World Energy Outlook*.

⁵ European Commission (17 September 2024). *Update of latest energy developments and markets perspectives*.

Grafiek 4. Maandelijks evolutie van de referentieprijs voor elektriciteit op de groothandelsmarkt in België

(Index 2018=100)

Bron: CREG.

Opmerking: De meeste elektriciteitscontracten met variabele prijzen worden elk kwartaal geïndexeerd met behulp van de Endex- en Belpex-parameters. De parameter Endex basis M+1 komt bijvoorbeeld overeen met het gemiddelde van de dagprijzen voor elektriciteitslevering in de volgende maand (dagprijzen waargenomen op de futuremarkt). De Belpex-parameter komt overeen met het gewogen gemiddelde van Day Ahead-prijzen, namelijk voor een levering van elektriciteit de volgende dag (dagprijzen waargenomen op de kortetermijnmarkt).

In 2022 bereikte de groothandelsprijs van elektriciteit haar hoogtepunt. De Endex power base bedroeg €471/MWh in augustus 2022. In de tweede helft 2023 bedroeg deze gemiddeld €97/MWh. Dat is een daling met 485 %. In 2024 daalde de groothandelsprijs de elektriciteitsprijs verder: de Endex Power base bedroeg gemiddeld €69/MWh in 2024. Ten opzichte van 2023 daalden de prijzen met 36 %. Het prijsniveau in 2024 is nog steeds hoger dan het prijsniveau voor de coronacrisis. De Endex Power base bedroeg gemiddeld €57/MWh in 2018-2019. In de tweede helft 2024 nam de groothandelsprijs van elektriciteit weer toe: de Endex Power Base steeg met 129 % tussen april en november 2024. Deze recente stijging van de groothandelsprijs van elektriciteit hangt nauw samen met de recente stijging van de gasprijzen.

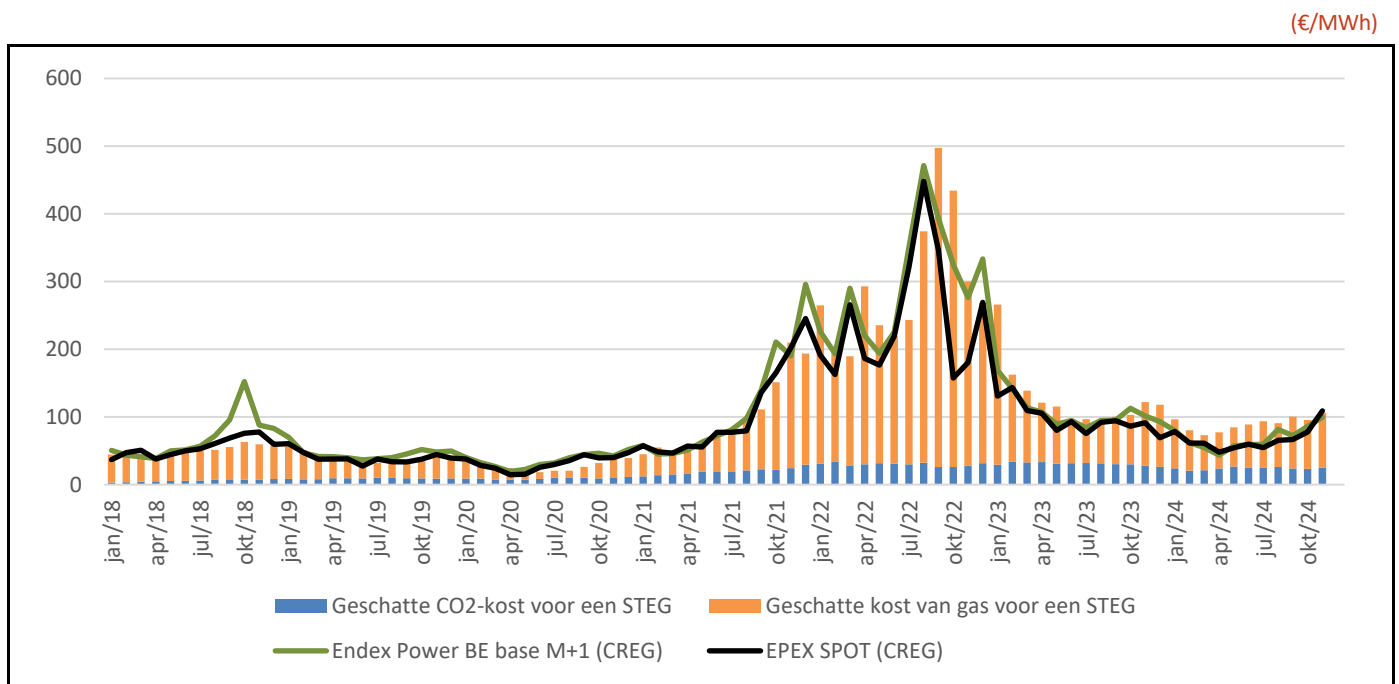
De evolutie van de groothandelsprijzen voor elektriciteit wordt voornamelijk verklaard door het prijsvormingsmechanisme op de Europese groothandelsmarkten. De groothandelsprijs voor elektriciteit in Europa wordt immers bepaald op basis van de marginale kostprijs, die overeenkomt met de productiekost van de laatst geproduceerde kWh om de elektriciteitsproductie in evenwicht te brengen met de vraag. In Europa zijn het vooral gas- of steenkoolcentrales die ingezet worden. De kosten van de productie van elektriciteit via dit type centrales worden echter sterk beïnvloed door de prijs van de brandstof (gas of steenkool) en de kosten van CO₂-uitstoot⁶.

Grafiek 4 toont de geschatte productiekosten van een gascentrale van 2018 tot 2024 weergegeven door de balkjes. In 2024 bedroeg de totale geschatte productiekost gemiddeld €87/MWh, dit is 32 % lager dan in 2023. De daling van de productiekost had zowel te maken met een daling van de CO₂-kost, als van de kost van gas. Een zesde van de daling was te wijten aan de daling van de CO₂-prijs. Deze daalde namelijk met 22 % in 2024. Het overgrote deel van de daling van de variabele productiekosten van een gascentrale was echter te danken aan de daling van de gasprijzen.

⁶ De producenten van elektriciteit uit dergelijke centrales (gas of steenkool) moeten CO₂-emissierechten kopen.

Voor meer informatie, zie de studie: "De impact van het Europese CO₂-emissiehandelssysteem op de Belgische elektriciteitsprijzen", INR: <https://economie.fgov.be/nl/publicaties/de-impact-van-het-europese-co2>

Grafiek 5. Maandelijkse evolutie van de groothandelsprijs van elektriciteit en de geschatte variabele productiekosten van een gascentrale

Bron: Eigen berekeningen op basis van gegevens bordtabel CREG.

De inschatting van de productiekosten van een gascentrale komen uiteraard niet volledig overeen met de werkelijke groothandelsprijzen van elektriciteit. Ten eerste gaat het hier om een ruwe inschatting van de productiekosten van een gemiddelde Belgische gascentrale, waarbij uitgegaan wordt van de technologie van een gemiddeld presterende stoom- en gasturbine en waarbij verondersteld wordt dat gascentrales hun benodigde CO₂-rechten en aardgas op de korte termijn markten aankopen, nl. op de CO₂-spot market en gas-futures market (TTF101). Ten tweede, gascentrales bepalen niet altijd de marktprijs van elektriciteit. Soms zijn dit kerncentrales, hernieuwbare energie of stroom uit het buitenland. Zo importeerde België veel goedkope nucleaire energie uit Frankrijk in 2024 (> 10 TWh) aangezien daar de kerncentrales weer op volle kracht draaien.

III.2 Evolutie van de consumptieprijzen voor gas en elektriciteit

Zoals hierboven uitgelegd, zijn de consumptieprijzen voor gas en elektriciteit voor huishoudens gekoppeld aan de noteringen op de groothandelsmarkten, en dit via de indexeringsparameters die door de leveranciers worden gebruikt voor hun contracten⁷.

III.2.1 Consumptieprijs voor aardgas

De consumptieprijzen voor aardgas zijn gemiddeld met 54,3 % toegenomen ten opzichte van 2023. In het eerste kwartaal 2024 was de inflatie nog negatief (-12,3 %), maar in de daaropvolgende kwartalen nam de inflatie snel toe: 90,5 % in 2de kwartaal, 107,0 % in 3de kwartaal en 86,4 % in het 4de kwartaal. In de buurlanden bedroeg de inflatie in 2024 voor gas aanzienlijk minder. In Frankrijk bedroeg deze gemiddeld -0,4 %, in Nederland 8,2 % en in Duitsland -1,5 %.

De oorzaak voor de hoge inflatie voor gas in België is grotendeels methodologisch van aard. Het wegvallen van bepaalde steunmaatregelen van de overheid had een verhogend effect op de inflatie. Het basispakket voor gas voorzag in een verlaging van de gasfactuur met €135 per maand van november 2022 tot maart 2023. Elke maandelijkse overdracht werd gespreid in de index over 12 maanden. Dit wil zeggen dat de index verlaagd werd van november 2022 tot en met februari 2024. In 2024 bevond de index zich weer op het normale niveau, maar omdat in 2023 de index verlaagd was, is

⁷ Elk variabel contract dat door leveranciers wordt aangeboden, is gebaseerd op een beursnotering en een specifieke indexeringsfrequentie (maandelijks of driemaandelijks). De niveaus van vaste contracten worden ook beïnvloed door de beursnoteringen.

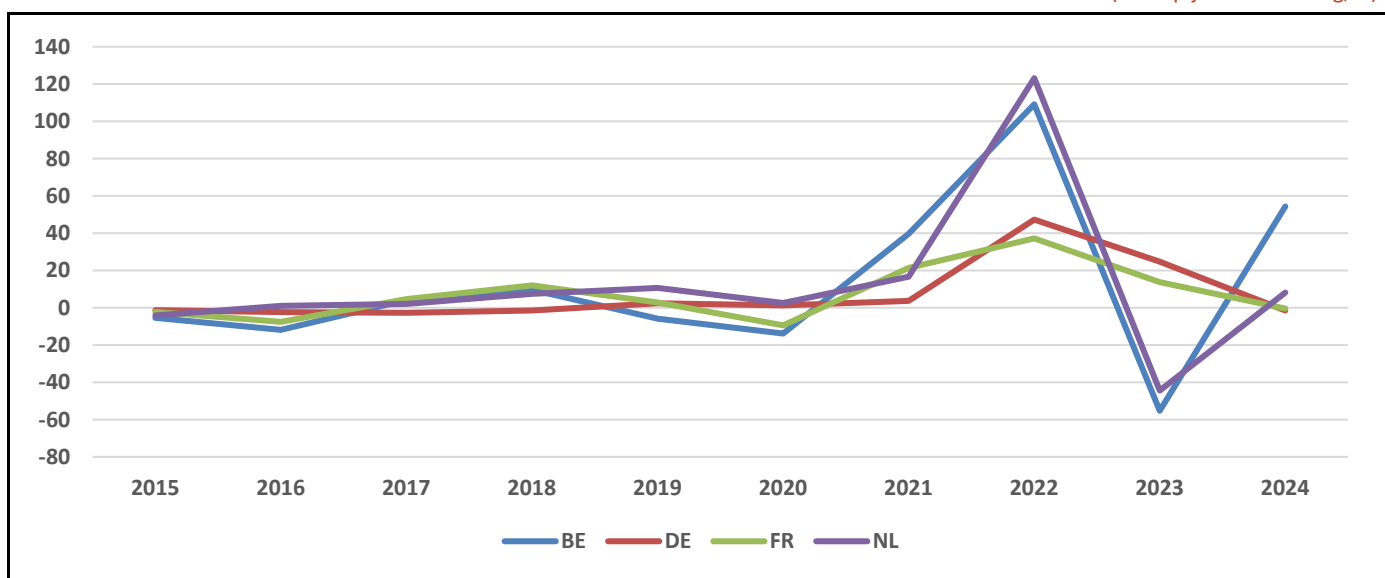
de jaar-op-jaar prijsstijging van gas groter dan wanneer de index niet zou verlaagd zijn door het basispakket voor gas. Het wegvallen van deze steunmaatregel heeft dus een (in het begin progressief) verhogend effect op de inflatie van februari 2024 tot en met februari 2025 (waarbij het effect de laatste maanden uitdooft). Zonder dit effect van het wegvallen van het basispakket zou de inflatie voor gas -3,4 % hebben bedragen in 2024 (in plaats van 54,3 %).

Bovendien heeft de Belgische regering beslist om de btw op gas permanent te verlagen naar 6 % vanaf 1 april 2023, maar met de invoering van een flexibel accijnssysteem in de plaats⁸. Bij ongewijzigde belastingen zou de inflatie van gas 40,3 % hebben bedragen in 2024 in plaats van 54,3 % . De accijns had dus een verhogend effect op de inflatie van aardgas.

De hoge inflatie voor aardgas in België heeft dus te maken met veranderingen in de methodologie en de accijnzen. De onderliggende prijzen van een aardgascontract zijn niet gestegen volgens cijfers van de CREG⁹. De aardgasfactuur voor gezinnen is in 2024 gemiddeld 18 % lager dan in 2023. De aardgasfactuur bestaat telkens uit drie delen: de energiecomponent, het netwerktarief en de belastingen en accijnzen. De licht gedaalde groothandelsprijzen voor gas deden ook de energiecomponent van de factuur voor de consument dalen in 2024, namelijk met 27 % volgens cijfers van de CREG.

Grafiek 6. Evolutie van de consumptieprijzen voor gas in België en in de voornaamste buurlanden

(Jaar-op-jaar verandering, %)

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

In Duitsland bedroeg de inflatie van aardgas -1,5 % in 2024. Bij ongewijzigde belastingen zou dit -9,6 % hebben bedragen. Zonder wijziging van de belasting had de energie-inflatie dus lager uitgekomen. In Duitsland werden in 2024 maatregelen terug gedraaid die de regering had genomen om de stijging van de energieprijzen tegen te gaan. Zo werd de btw op gas terug verhoogd van 7 % naar 19 % en viel het prijsplafond (€0,12/MWh) op gas weg vanaf april 2024.

In Frankrijk bedroeg de inflatie van aardgas -0,4 %. Ook hier zou inflatie van gas bij ongewijzigde belastingen lager zijn uitgekomen, namelijk -4,4 %. De maatregelen die de Franse regering had genomen om de stijging van de gasprijs tegen

⁸ Het nieuwe accijnssysteem maakt nu een onderscheid tussen het basisverbruik (tot 3.000 kWh per jaar voor elektriciteit en 12.000 kWh per jaar voor aardgas) en het meerverbruik per huishouden. Wanneer de prijs van elektriciteit en/of gas een vastgesteld plafond overschrijdt, worden de accijnsrechten op het basisverbruik verlaagd (maar daarentegen niet op het meerverbruik). Verder, wanneer de gasprijs onder een minimale grens zakt, stijgen de accijnsrechten op het meerverbruik van aardgas om het gasverbruik te ontmoedigen.

⁹ [CREG, Maandelijkse boordtabel elektriciteit en aardgas](#). Ter herinnering: de vergelijking is hier uitsluitend gemaakt op basis van de commerciële tarieven die door de leveranciers worden aangeboden. Voor België wordt bijvoorbeeld door de CREG geen rekening gehouden met de sociale tarieven, hoewel die wel worden meegenomen in de berekening van het GICP.

te gaan eindigden al in 2023. Wel werd de accijns op gas bijna verdubbeld vanaf januari 2024 (van €8,37/MWh naar €16,37/MWh).

In Nederland bedroeg de inflatie van aardgas 8,2 %. Net als de andere buurlanden zou de jaar-op-jaar prijsstijging van gas lager zijn uitgekomen bij constante belastingen, namelijk -0,2 %. In Nederland is de energiebelasting op gas verhoogd in 2024 (+19 % ten opzichte van 2023). Dit kadert in een *tax shift* om duurzame energiebronnen te stimuleren. Zo is de energiebelasting op elektriciteit verlaagd. In Nederland geldt bovendien een belastingteruggave op de elektriciteitsfactuur. In 2024 bedroeg deze €631. Gezinnen met een laag verbruik krijgen zo netto belasting terug.

Zowel in Nederland en in België bestaat de energiemarkt uit een groter aandeel variabele contracten. Dit heeft tot gevolg dat veranderingen in de grondstoffenprijs van energie sneller en met grotere impact doorwerken op de energiefactuur van de consument. De energiemarkt in Frankrijk en Duitsland kenmerkt zich door een groter aandeel vaste contracten die één of twee keer per jaar aangepast worden. Dit heeft tot gevolg dat de energiefactuur voor de consument minder snel en met minder impact getroffen wordt door schommelingen van de prijzen op de groothandelsmarkt en door de referentieprijzen van aardgas van de energieregulator¹⁰ in Frankrijk.

In Nederland heeft er echter in juni 2023 een methodologische aanpassing plaatsgevonden met betrekking tot de indexberekening voor gas en elektriciteit. De vorige methodologie in Nederland was gebaseerd op de nieuwe gas- en elektriciteitscontracten die in de desbetreffende maand konden worden afgesloten. Deze methodologie wordt in België nog steeds toegepast en is conform de richtlijnen van Eurostat. Sinds juni 2023 houdt de nieuwe methodologie in Nederland rekening met alle contracten die momenteel van kracht zijn op de energiemarkten, namelijk de nieuw afgesloten contracten evenals de nog lopende oude contracten. Deze methodologische aanpassing maakt de impact van de grondstoffenprijs op de consumptieprijzen van elektriciteit kleiner.

Tabel 1. Kostenverschil tussen de gemiddelde jaarfacturen voor aardgas voor een residentiële klant in België en in de buurlanden

	2020	2021	2022	2023	2024
DE	47%	1%	48%	23%	44%
FR	3%	11%	-54%	-6%	3%
NL	48%	46%	178%	53%	28%

Bron: CREG.

Opmerking 1: De totale factuur omvat de energiecomponent, de distributie- en transportkosten, de diverse taksen en toeslagen, en de btw.

Opmerking 2: Een positief percentage betekent dat een aardgascontract duurder in het buurland dan in België.

Op basis van gegevens van de CREG is het mogelijk om het prijsniveau van een aardgascontract te vergelijken met deze in de buurlanden. Hieruit blijkt dat aardgas goedkoper is in België dan in de buurlanden. In 2024 was een aardgascontract in Duitsland 44 % duurder dan België, in Frankrijk was een aardgascontract 3 % duurder en in Nederland 28 % duurder dan in België (zie tabel 1).

De aardgasfactuur bestaat uit drie componenten: de energiecomponent (gas), het nettatarief en de belastingen (btw en accijns). Het aandeel nettatarief (19 %) en belastingen (21 %) in de totale factuur is vrij laag in België in vergelijking met de buurlanden. In Duitsland bijvoorbeeld is het aandeel van het nettatarief 21 % en het aandeel van de belastingen 29 %.

De energiecomponent (gas) is vrij goedkoop in België in vergelijking met de buurlanden. De energiecomponent is 15 % goedkoper in België dan in Duitsland, 7 % goedkoper dan in Frankrijk en 12 % goedkoper dan in Nederland.

¹⁰ Commission de Régulation de l'Énergie (CRE) van Frankrijk : Observatoire des marchés de détail du 2eme trimestre 2024.

III.2.2 Consumptieprijs voor elektriciteit

De gemiddelde inflatie voor elektriciteit in 2024 bedroeg 0,9 %. In het eerste trimester 2024 was de inflatie nog sterk negatief, namelijk -20,3 %. Vervolgens steeg de inflatie naar 13,8 % in het vierde trimester 2024. In de buurlanden Duitsland en Nederland kwam de gemiddelde inflatie voor elektriciteit in 2024 lager uit, respectievelijk -6,4 % en -14,7 %. In Frankrijk kwam de inflatie voor elektriciteit hoger uit, namelijk 15,7 %.

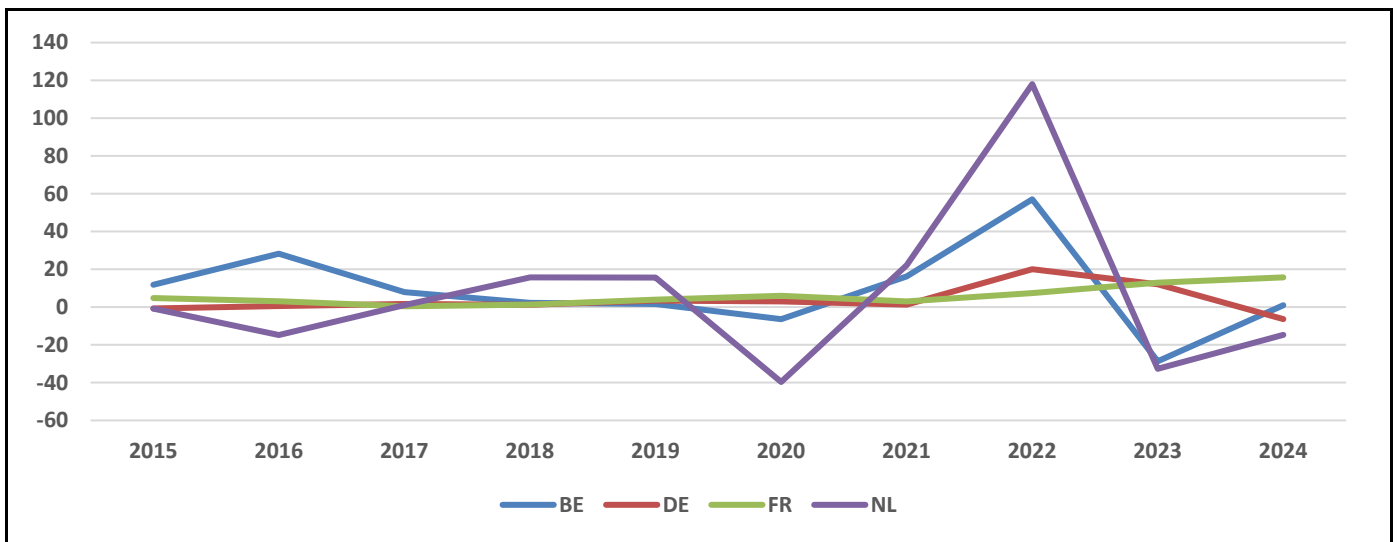
Net zoals bij aardgas, had het wegvallen van de steunmaatregelen die de Belgische regering had genomen om de energiefactuur te verlichten, een tijdelijk opwaarts effect op de inflatie. Het ging om het basispakket, dat voorzorg in een verlaging van de elektriciteitsfactuur met 61 euro per maand tussen november 2022 en maart 2023. Deze maandelijkse transfers werden elk gedurende 12 maanden opgenomen in de consumptieprijsindex, wat zorgde voor een verlaging van de index van november 2022 tot februari 2024. Bijgevolg had het wegvallen van deze maatregel een verhogend effect op de jaar op jaar inflatie van februari 2024 tot februari 2025 waarbij het effect de laatste maanden uitdooft. De inflatie voor elektriciteit zou -14,5 % hebben bedragen zonder dit effect van het basispakket.

Naast het wegvallen van het basispakket energie, had ook de federale accijns een invloed op de elektriciteitsprijzen in 2024. In de nasleep van de energiecrisis nam de Belgische regering de beslissing om de btw op elektriciteit definitief te verlagen naar 6 %. In de plaats daarvan werd een flexibel accijnssysteem ingevoerd. Dit systeem zorgt voor een verhoging van de accijns bij lage elektriciteitsprijzen en een verlaging van de accijns ten tijde van hoge elektriciteitsprijzen. In 2024 zou de inflatie bij constante belastingen (dus zonder wijziging van de accijns) -22,4 % hebben bedragen in plaats van 0,9 %. De wijziging van de accijns had dus een verhogend effect op de elektriciteitsprijs.

Zonder het effect van bovenstaande maatregelen, zou de inflatie voor elektriciteit negatief zijn geweest. Dit komt ook overeen met de evolutie van de groothandelsprijzen en de energiecomponent op de factuur van de consument. Op basis van cijfers van de CREG¹¹ is de energiecomponent van de elektriciteitsfactuur gemiddeld 38 % lager in 2024 ten opzichte van 2023.

Grafiek 7. Evolutie van de consumptieprijsen voor elektriciteit in België en in de voornaamste buurlanden

(Jaar-op-jaar verandering, %)

Bronnen: EC, FOD Economie, Statbel.

In Duitsland bedroeg de jaar-op-jaarprijsstijging van elektriciteit -6,4 %. Begin 2024 werd het prijsplafond op elektriciteit (tot €0,40/kWh op 80 % van het historische verbruik) los gelaten. Het btw-tarief werd eerder al terug verhoogd naar het standaard niveau van 19 %.

¹¹ [CREG, Maandelijkse boordtabel elektriciteit en gas](#). Ter herinnering: de vergelijking is hier uitsluitend gemaakt op basis van de commerciële tarieven die door de leveranciers worden aangeboden. Voor België wordt hier bijvoorbeeld geen rekening gehouden met de sociale tarieven, hoewel die wel worden meegenomen in de berekening van het GICP.

In Frankrijk bedroeg de inflatie van elektriciteit 15,7 %. Bij ongewijzigde belastingen zou deze inflatie een stuk lager zijn geweest, namelijk 8,7 %. De accijns op elektriciteit werd namelijk verhoogd van €1/MWh naar €21/MWh vanaf januari 2024.

In Nederland bedroeg de prijsstijging van elektriciteit op jaarbasis -14,7 %. Bij ongewijzigde belastingen zou dit -6,7 % zou geweest. Hier had de aanpassing van de indirecte belasting dus een verlagend effect op de inflatie. De energiebelasting op elektriciteit werd namelijk verlaagd. Dit kadert in een tax shift om fossiele bronnen meer te belasten en duurzame energiebronnen minder. Zo werd de energiebelasting op gas verhoogd.

Net als bij gas wordt de stijging of daling van de groothandelsprijzen sneller doorgerekend in de Belgische en Nederlandse elektriciteitsfactuur door het grotere aandeel van contracten tegen variabele prijzen. In Duitsland en Frankrijk is de elektriciteits- en gasmarkt meer geregulariseerd en is het aandeel vaste contracten groter, wat ervoor zorgt dat schommelingen van de groothandelsprijs met enige vertraging doorwerken op de elektriciteitsfactuur voor de consument.

Tabel 2. Kostenverschil tussen de gemiddelde jaarfacturen voor elektriciteit voor een residentiële klant in België en in de buurlanden

	2020	2021	2022	2023	2024
DE	34%	15%	12%	4%	22%
FR	-22%	-34%	-58%	-35%	-9%
NL	-35%	-31%	6%	-6%	-10%

Bron: CREG.

Opmerking 1: De totale factuur omvat de energiecomponent, de distributie- en transportkosten, diverse taken en toeslagen, en de btw.

Opmerking 2: Een positief percentage betekent dat de elektriciteitsfactuur duurder is in het buurland dan in België

Een vergelijking van de prijsniveaus van een elektriciteitsfactuur tussen België en de buurlanden is mogelijk op basis van gegevens van de CREG. In 2024 was de elektriciteitsfactuur duurder in Duitsland (+22 %) vergeleken met België. In Frankrijk (-9 %) en in Nederland (-10 %) betaalde de consument minder voor elektriciteit dan in België.

De elektriciteitsfactuur bestaat uit 3 componenten: de energiecomponent, het nettatarief en de belastingen (btw en accijnzen). De energiecomponent voor een gemiddeld verbruik is het goedkoopst in België: 20 % goedkoper dan in Duitsland, 26 % goedkoper dan in Frankrijk en 30 % goedkoper dan in Nederland. België kent wel een relatief groot aandeel belastingen (32 % van de factuur in 2024)¹².

In Nederland heeft de consument recht op een vermindering van de energiebelasting. Deze bedroeg €522 exclusief btw in 2024. De Franse factuur is lager, onder meer door een gereguleerde toegang tot “historische” nucleaire elektriciteit en het gedeeltelijk behoud van gereguleerde tarieven voor huishoudens. In Duitsland daarentegen zijn de hoge prijzen vooral te wijten aan de hoge taken en toeslagen, die nauw samenhangen met de financiering van subsidies voor investeringen in hernieuwbare energie.

III.3 Conclusie

Na een sterke stijging van de energieprijzen, werd de daling ingezet in 2023. In 2024 bleef de stijging van de energieprijzen beperkt tot 9,7 % (ten opzichte van -28,4 % in 2023 en 57,9 % in 2022). Op basis van de evolutie van de groothandelsprijs van gas (-32 %) en elektriciteit (-36 %) in 2024 zou men een lagere energie-inflatie verwachten. Er waren twee oorzaken die de energie-inflatie echter naar boven hebben geduwd. Ten eerste, het wegvallen van het basispakket voor gas en elektriciteit, dat ingevoerd was om consumenten te ondersteunen tijdens de energiecrisis, had een opwaarts effect op de inflatie. Zonder dit effect van het basispakket zou de energie-inflatie -5,2 % hebben bedragen in plaats van 9,7 %. Vooral voor gas was dit effect uitgesproken: zonder dit effect zou de inflatie -3,4 % hebben bedragen in plaats van 54,3 %. Voor elektriciteit zou de inflatie -14,5 % hebben bedragen in plaats van 0,9 %. Ten tweede had ook de wijziging

¹² Ter herinnering: in België bestaat er een hele reeks van taken, zowel op nationaal als op regionaal niveau. De belangrijkste zijn de heffing voor groene energie en warmtekrachtkoppeling, en de openbare dienstverplichtingen, waarvan het niveau verschilt van gewest tot gewest. Het betreft, bijvoorbeeld, het beheer van groene stroomcertificaten, de verschillende mechanismen voor rationeel energiegebruik, de installatie en het beheer van budgetmeters, ...

van de accijns op gas en elektriciteit een verhogend effect op de energie-inflatie in 2024. Bij ongewijzigde belastingen zou de energie-inflatie op 1,8 % zijn uitgekomen in plaats van 9,7 %. In april 2023 werd een dynamisch accijnssysteem ingevoerd dat automatisch de accijnzen verhoogd wanneer de groothandelsprijzen sterk dalen. Bij ongewijzigde accijns zou de inflatie voor gas 40,3 % hebben bedragen in plaats van 54,3 % en voor elektriciteit zou de inflatie -22,4 % hebben bedragen in plaats van 0,9 %. De positieve inflatie voor energie was dus grotendeels te wijten aan deze twee factoren.

De energieprijzen in Nederland evolueerden in 2022 en 2023 gelijkaardig als in België. In 2022 stegen de energieprijzen sterk om in 2023 sterk te dalen. In 2024 kwam de inflatie-energie lager uit dan in België: de prijzen bleven gemiddeld gezien constant in Nederland (0,1 %). In België en Nederland reageren de consumptieprijzen van gas en elektriciteit sneller op de groothandelsprijzen omwille van het groter aandeel variabele contracten in de gas- en elektriciteitsmarkt (maandelijke of driemaandelijke prijswijziging). Frankrijk en Duitsland daarentegen kenden een gematigder verloop van de energieprijzen de laatste jaren. De energieprijzen stegen minder sterk in 2022, maar stegen wel nog door in 2023, een inhaalbeweging als het ware. In 2024 bedroeg de energie-inflatie 2,2 % in Frankrijk en -3,2 % in Duitsland. Deze evolutie heeft grotendeels te maken met het groter aandeel vaste gas- en elektriciteitscontracten voor consumenten (slechts één of twee keer per jaar een prijswijziging). In alle buurlanden zijn de indirecte belastingen op energie toegenomen in 2024 en had de inflatie bij constant gehouden indirecte belastingen minder hoog of meer negatief uitgekomen, net zoals in België.

Naast de evolutie van de energieprijzen, is ook een vergelijking met het prijsniveau van gas en elektriciteit mogelijk met de buurlanden. Voor aardgas is België de goedkoopste in vergelijking met de buurlanden. Dit heeft te maken met een laag aandeel van het nettatarief en belastingen in de factuur aan de ene kant. Aan de andere kant betaalde de Belgische consument het minste voor de energiecomponent (gas zelf) op de factuur. Voor de elektriciteitsfactuur was Duitsland (+22 %) duurder en Frankrijk (-9 %) en Nederland (-10 %) goedkoper dan België. De Belgische consument betaalt het minst voor de energiecomponent (elektriciteit zelf) in vergelijking met de buurlanden. De goedkope elektriciteit in Frankrijk wordt deels verklaard door de beschikbaarheid een aantal afgeschreven kerncentrales die in handen van de overheid zijn. De hogere prijs voor elektriciteit in Duitsland heeft te maken met de hoge taksen en toeslagen die nauw samenhangen met de financiering van de transitie naar een koolstofvrij energiesysteem.